СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 4. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 5 січня, 1934. — VOL. XLII. No. 4. Jersey City, N. J., Friday, January 5, 1934. THREE CENTS.

ПРОКЛЯМАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА ДО КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН. — З нагоди відкриття нової сесії конґресу виголосив президент Рузвелт до обох палат конґресу проклямацію („месидж") про важні справи урядової політики.

Президент звертав конґресови увагу, що Америка почала багато нових річей, і то в новий спосіб. Нашим завданням тепер буде удосконалити ці способи, поправити й змінити, де це потрібне, але на всякий випадок іти вперед. Цілю цеї діяльности є приноровлення нашої економічної й сусільної структури до нових вимог модерного життя. Ця ціль може бути осягнена тільки спільними силами всіх трох галузей уряду: адміністрації, леґіслятури й суду.

Дальше президент подав у загальних начерках добутки його адміністрації. Передовсім підкреслив він усталення банків. Дальше уряд звернув увагу на міжнароднє унормовання грошевих вимін, але в цьому напрямку не зробив багато через те, що інші держави ще не готові трактувати справи з міжнароднього становища. Далі уряд пробував нормувати краєві промисли й торговлю: він дивився з одного боку за тим, щоби не попирати монополів, а з другого боку за тим, щоб обмежувати зайву й руйнуючу конкуренцію, за котру остаточно заплатить публика.

Президент признавав, що багато урядової машинерії має на собі признаки скорої роботи, але він висказувався з повною вірою в здібність краю дати собі раду з усіми трудношами. Президент закликав теж конґрес і нарід поборювати лінчі, викрадання осіб та бандитство.

Промову президента приняли ґазети й політики досить прихильно. Опозиція закидує їй покищо тільки загальність уваг. Ґалєрія в конґресі влаштувала президентови гучну демонстрацію.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ „НАЙРИ" ПОЧИНАЄ РОБОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Най вніс перед Адміністрацією Відбудови Краю протест проти політики Адміністрації в електричнім промислі. Сенатор каже, що ця політика творить монополь у промислі виробу електричних лямп.

Адміністрація встановила день переслухань над цею жалобою.

ВІЙСЬКОВІ ІНЖИНІРИ ЗА БУДОВУ НОВИХ ВОДНИХ ДОРІҐ.

ВАШИНҐТОН. — Лител Бравн, бувший начальник військових інжинірів, виступить перед конґресом з домаганням ухвалення 25 міліонів на реґуляцію рік і портів і додаткових сум на поправу внутрішніх водних доріг.

ПРИХИЛЬНИКИ ФИЛИПИНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ НАПИРАЮТЬ НА КОНҐРЕС.

ВАШИНҐТОН. — Мануель Кесон, провідник більшости в леґіслятурі Филипинських островів, приїхав до Вашинґтону, щоби добиватися від конґресу ухвалення повної незалежности для Филипинських островів.

Кесон приґотовив два проєкти, з котрих другий мав би бути ухвалений на випадок, якби перший у конґресі перепав.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ПОВЕНИ РОСТЕ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Коли спершу виглядало, що подане ґазетами число жертв виливу рік Каліфорнії перебільшене, то тепер показується, що це число було подане занизько. Досі нараховано вже жертв 41, і ще досі не знайдено 60 осіб.

Прочищуванням завалених намулом доріг занялися яких 5,000 робітників. Уряд мусів підприняти спеціяльні міри, щоби покласти кінець грабіжам навіщених повінью околиць. Стейтовий уряд каже, що йому не стає фондів та що він буде примушений віднестися за допомогою до федерального уряду.

СУД ЗДЕРЖУЄ ДУШЕННЯ ЗАСУДЖЕНЦЯ ҐАЗОМ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Найвищий стейтовий суд заборонив виконувати кару смерти на 18-літньому Волтері Репині.

Репин убив підчас грабівничого нападу одного шофера. Суд за це засудив його на смерть, яка мала бути виконана на ньому при помочі ґазу. Адвокати молодого засудженця представляли його за божевільного. Супроти його молодости та його хорого ума він не міг правно заявити себе винуватим убивства, як це він зробив був на суді.

Стейтовий ґубернатор заявив, що він противиться карі смерти, але не може виступати проти закона стейту. Рівночасно він подав до публичного відома лист матери вбитого шофера, котра домагаеться смерти вбивника сина „не з пімсти, але в імя справедливости".

110 КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ У БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ПЕКЛІ.

З оповідань католицьких ященикiв, які вернулися недавно з большевицьких вязниць, виходить, що на терені Радянщини знаходиться тепер 110 католицьких священиків. Всі вони в незвичайно сумних життевих умовинах, не говорячи про моральні терпіння, яких зазнають від ҐПУ. В Ковні за почином архиеп. Сквірецького рішено звернутись до міжнароднього Червоного Хреста за допомогою для священиків на терені Большевії та щоб литовський уряд постарався дипльоматичним шляхом звільнити увязнених священиків.

КРІВАВА ПОДІЯ В УНІВЕРСИТЕТІ.

В будинку львівського університету студенти-корпоранти зажадали від студента прав Маркуса Квера, щоби скинув шапку, яка прислугує тільки студентам Братньої Помочи. Стрінувшися з опором, один із них ударив Квера в лице і хотів здерти йому шапку. Коли ж Квер дальше опирався, один із корпорантів скалічив його кастером у голову.

САМОГУБСТВО СІОНІСТИЧНОЇ ДІЯЧКИ.

На залізничому шляху, що веде з Самбора на Турку, знайшли близько Самбора пошматоване тіло молодої жінки з відтятою головою. По устаенню ідентичности показалося, ще це тіло А. Шенбахівної, відомої в Самборі сіоністичної діячки, 26-літньої доньки багатих купців. Кажуть, що причиною того страшного самогубства була нещаслива любов.

ПРИГОДА АМЕРИКАНСЬКОГО МІЛІОНЕРА В ПОЛЬЩІ.

На залізничій лінії Столпці-Варшава арештовано 27-літнього американського міліонера Біртенса за їзду без білету. Він унаслідив по батькови великий маеток у Ню Йорку і вибрався з прогулькою до Москви, а тепер вертався через Польщу. Коли потяг приїхав до Столпців, Біртенс хотів купити білет на дальшу їзду і ствердив, що йому вкрали всі гроші і чекову книжочку. Не надумуючись довго, він усів до потягу і сховався під лавкою. Однак по дорозі зловив його кондуктор і коли приїхали до Варшави, передав у руки залізничої поліції. Після чотирох днів арешту поставили його перед суд. Суддя хотів звільнити Біртенса за кавцією 50 зл., але що той грошей не мав, відставили його назад до арешту. Звідси міліонер вислав до Ню Йорку телеґраму, щоби прислали йому гроші.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ПИСЬМЕННИК НА ЗАСЛАННІ.

Рішенням спеціяльної провінціональної комісії в Римі засудили на пять літ примусового заслання на острові Ліпарі арештованого відомого письменника Курція Еріка Сукерта, що писав під псевдонімом Маляпарта. Він був старшиною, приділеним до військової італійської місії у Варшаві в р. 1919—1920. Сукерта арештували за маніфестації та протифашистівську пропаґанду за кордоном. Останніми часами жив у Франції, де його книжки здобули великий розголос.

РОЗПРАВА ЗА ВБИВСТВО ЗНАХОРЯ.

У коломийському суді відбулася розправа проти Романа Курчака з Далешова, обвинуваченого в нарочному вбивстві знахоря Ярослава Захарясевича та його жінки Варвари. Захарясевич „лікував" хору Марунчакову. Казав положитися їй на ліжку, а сам сховався з жінкою за великим коцом, який завісив на дверях. До того коця казав стріляти в місці, де кровю позначив хрестики. Курчак вистрілив двічі та вбив знахоря і його жінку. Ствердили, що Захарясевича гризла совіть, тому, що вбив кількох своїх учнів і постановив покінчити з життям. Курчака увільнили.

ВСЮДИ ШУКАЮТЬ ЗБЛИЖЕННЯ.

Надзвичайно під сучасну пору рухлива совітська акція на міжнародньому полі не оминула й Бразилії. Правда, большевицька ініціятива супроти Бразилії є наразі чисто торговельно-економічного характеру. Одначе невиключеним є, що з бігом часу може прийти і до наступу совітської дипльоматії.

ҐІМНАЗИСТ УБИВ МАМУ.

В Будапешті 15-літній ґімназист Діонізій Земплен убив сокирою рідну маму, розведену жінку професора університету. До батькової хати вкинув записку з повідомленням про вбивство, а сам пропав невідомо де.

РОСІЙСЬКИЙ МОНАРХІСТ УБИВ ЖИДІВСЬКУ ЖУРНАЛІСТКУ.

У Трієнті (Італія) на відчиті російських еміґрантів прелеґент закинув Жидам, що вони творці комунізму та що вбивали християн і проливали християнську кров. У дискусії хотів це заперечити Самуїл Рубінштайн із Вильна, який працює для виленського жидівського інституту. Після відчиту Рубінштайнова побачила, що якийсь монархіст прицілився з револьверу до її чоловіка. Палицею вдарила по револьвері. Куля вбила Рубінштайнову.

КРІВАВА НІЧ НА СЕЛІ.

На дім Каміля Тельца в селі Гандлівці коло Ланьцута напали в ночі три узброєні бандити і зажадали грошей. Розпочалася бійка з домівниками, що ставили завзятий опір. Підчас бійки один бандит почав стріляти, одначе убив тільки одного свого товариша, а Тельца та його жінку ранив. Бачучи, що не дадуть ради, бандити втекли, залишаючи вбитого помічника. Його пізнали і поліція є вже на слідах двох інших бандитів.

ЩЕ ОДНА НЕЗАРЕЄСТРОВАНА ОРҐАНІЗАЦІЯ.

В Бересті заложено Філію „Сільського Господаря" й зголошено до реєстрації. Повітове староство заложення до відома не прийняло. Мотив: на думку староства особи, що ввійшли до ради, не дають запоруки, що їхня діяльність не вийде за статутові рямці. Отак Полісся не може дочекатися господарської культури.

НАЙВИЩИЙ СУД УХИЛИВ ПРИСУД КОССАКА.

Найвищий суд розглядав касацію Зенона Коссака, якого в червні м. р. засудив львівський суд на семилітню вязницю. Найвищий суд затвердив частину присуду щодо злочину головної зради, натомісць з формальних причин ухилив цю частину присуду, що торкається злочину намовлювання до нападу на почту в Городку. Супроти цього ту справу розглядатиме ще раз львівський суд.

В МАРОКАНСЬКОМУ ПОЛОНІ.

До Варшави прийшла вістка, що підчас недавних боїв еспанської чужоземної леґії з марокканськими племенами коло 1,000 леґіоністів дісталися в полон переможців. Між ними є багато людей з Польщі. Дике племя потягло полонених у горе Атляс. Що з ними сталося, покищо не знати. Польський Червоний Хрест рішив видобути їх з неволі, але за успіх не ручить.

ФРАНЦІЯ НА ПЕРЕШКОДІ ДО СВІТОВОГО РОЗЗБРОЄННЯ

РИМ. — Італійський премієр Мусоліні й британський секретар заграничних справ, сер Джан Саймон, погодилися щодо того, що коли не можна довести до припинення дальшого зброєння, то треба принаймні довести до його міждержавного збалянсування. З розмови, яку вели ті два державні мужі, виходило, що шкода думати про обмеження зброєння, бо Франція на те не згодиться. Значиться, треба рахуватися з тим, що в найближчій будучности держави зачнуть наново зброїтися.

ЗА РЕВІЗІЮ ЛІҐИ НАЦІЙ.

РИМ. — Фашистівські ґазети, обговорюючи справу конечної потреби ревізії Ліґи Націй, заявляються за те, щоби Ліґу відлучити від Верзайського договору, а побудувати її на тих принципах, на яких є обєднані ті держави, котрі входять у склад британської імперії.

ЗІ ШПІОНСЬКИХ ПРАКТИК СОВІТІВ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Доходження в справі совітської шпіонажі в Фінляндії виказують, що підполковника Фрица Асплунда втруїла совітська шпіонка. До завдань совітських шпіонів належить між іншим і те, щоби повбивати головних технічних представників фінляндської армії.

КАЛЄНДАРІ БЕЗ ЖИДІВСЬКИХ СВЯТ.

БЕРЛІН. — Розпорядок міністра внутрішніх справ заказує зазначувати на всіх календарях жидівські свята.

ХВАЛЯТЬ РУЗВЕЛТА.

ЛОНДОН. — Британська преса віднеслася до промови президента Рузвелта, виголошеної в конґресі, назагал дуже прихильно. Кажуть, що Рузвелт має цілком певно за собою більшість у конґресі й між населенням, і це улекшує йому працю. Хвалять його за те, що держить сильну руку над усіми життевими справами в краю, а поза границями не вмішується у ніякі міжнародні конфлікти, які могли би нанести шкоду американському народови. Підкреслюють, що це дуже розумна політика й добре би було, щоб Англія мала таких державних мужів, які держалисяб такої засади. Мають тільки деякі сумніви щодо монетарної політики Рузвелта.

КИТАЙЦІ БЮТЬСЯ, А ЯПОНЦІ З ТОГО КОРИСТАЮТЬ.

ПЕЙПІНҐ (Китай). — Боротьба між нанкінським урядом і повстанцями з провінції Фукієн розгорілась на добре. Повстанські банди плюндрують край і доходять уже до Пейпінґа.

Оту міжусобицю використовують Японці в той спосіб, що посуваються зі своїми військовими частинами чимраз глибше в середущу Монґолію.

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ.

БЕРЛІН. — Американський амбасадор заложив протест зприводу того, що Німеччина відмовилася платити проценти від заграничних довгів у тій висоті, як було умовлено. Німеччина оправдується тим, що Америка більше ввозить до Німеччини, ніж бере від неї. Виходить, що годі Німеччині сплачувати, бо нема звідки. Підносять, що як Америка сплачувала довги по своїх визвольних війнах, то вона могла ввозити свої сирівці, куди хотіла, без ніяких обмежень, але сама обложила себе високими цлами перед ввозом чужинецьких товарів. В той спосіб вона змогла позбутися довгів у дуже короткому часі. А з Німеччиною є тепер якраз навпаки.

ЖЕРТВИ ВИБУХУ В МАЙНАХ.

ДУКС (Чехословаччина). — Цілком певно згинуть у майнах 136 майнерів від огню, який занявся невідомо з якої причини в підземеллю. Чотири майнери виратувалися, видрапавшись на поверхню землі. Вони перелізли простір, довгий яких 1,000 стіп, але були вже так заґазовані, що не були в силі дати ніяких вияснень.

ЗАКАЗАНО ЇСТИ МАЛПЯЧЕ МЯСО.

КАНТОН (Китай). — В полудневім Китаю мясо з малп належить до лакітків. Подають його у всіх ресторанах. Та розпорядком кантонського уряду заборонено тепер вбивати малпи і подавати їх мясо чи мозок як страви по ресторанах. В розпорядку кажеться, що „малпи мають багато черт людини, до інтеліґенції включно, й тому треба брати їх в охорону".

БЕРУТЬСЯ ДО НЕВИЛІЧИМО ХОРИХ.

БЕРЛІН. —У цілій Німеччині переводиться тепер перепис невилічимо хорих осіб. Всі вони будуть піддані операціям, згідно зі стерелізаційним законом.

Лікарі, фершалки і директори санаторій обовязані повідомити уряд про особи, які є невилічимо хорі. Зголошення переглянуть лікарі, а про саму потребу стерелізації рішатимуть спеціяльні суди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з анґлійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕМА ЗАСАД БЕЗ ВИЇМКІВ

В одній мало звісній орґанізації скоїлася подія, яка звернула увагу на важні питання життя й політики.

Орґанізація „Феловшіп оф Ріконсилієйшен" — це орґанізація релігійних пацифістів, себто людей, котрі є твердо переконані про лихо війни й потребу мира, і вони зобовязуються не йти за всяку ціну на ніяку війну. Ця орґанізація розглядала питання, чи держати членом одного соціяліста, Дж. Б. Матюса на імя, котрий не згодився з засадою орґанізації, що всяка війна є лихом, з яким треба боротися, яке треба бойкотувати. Матюс годиться з орґанізацією, що війна є лихом, але під війною він розуміє тільки міжнародню чи міждержавну війну. Він не вважає за війну так званої клясової війни. Колиб робітники для визволення своєї кляси взялися за такі насильства, які звичайно звязується з поняттям війни, то він не протививсяб такій війні так, як він противився би війні між двома державами чи народами. Якби така війна йому промовляла до симпатій, то він може в ній узяв би живу участь.

Заряд орґанізації станув на становищі, що всяка війна, міжнародня чи міжклясова, всеодно війна та повинна бути поборювана щирим миролюбцем. Та за становище Матюса почали заявлятись інші члени орґанізації. Вони доказували, до яких консеквенцій доводить уперте й послідовне придержування засад пацифізму. Вони показали як приклад фашистівські краї. Там пацифісти не хотіли взяти участи в клясовій боротьбі: в Італії й Німеччині пацифісти, які там правильно належали до радикальних течій, не хотіли боротися. Та консервативні течії не пішли на пацифізм; вони бились, і виграли. І нині пацифізм заборонений в Італії й у Німеччині. У цей спосіб вислід показав, що не боротися, часто значить стільки, що боротися по противній стороні. Приймати пацифізм без застережень, часто значить стільки, що втікати перед ворогом та здавати йому позиції без боротьби.

При голосуванню в пацифістичній орґанізації за стислий пацифізм заявилися 80 процентів голосів. 20 процентів заявилися за обмеження засади пацифізму. На їх думку, коли по всьому світі йде гураґан суспільних переворотів при помочі насильства, то ніхто, що цікавиться вислідом боротьби, не сміє сидіти на плоті з заложеними руками. Робити так, значило би йти за казочним струсом, котрий на випадок небезпеки ховає голову в пісок, думаючи, що небезпеки вже нема, бо він її не бачить. Хто признає вартість життя, той хоче жити; а хто хоче жити, той мусить боротися. Життя — це борня.

С. Н.

НОВІ ЖЕРТВИ МОСКОВСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

II.

Усунення Скрипника з харківського уряду було початком нового наступу Москви на Україні. Разом із Скрипником були заарештовані десять інших комуністів. Немало їх розстріляно безсудно. В тій розправі загинуло багато комуністів-Українців із Галичини. Кровю цих нещасних большевицька Москва припечатала свій новий союз і приязнь із фашистівською Варшавою.

Москаль Постишев і Поляк Косіор панують тепер на совітській Україні. Чи не символ „пакту неаґресії" поміж Польщею й Росією? „Нема Русі-України; єст тилько Польска і Москва" — це є фактичне гасло большевицької політики на Україні.

На Україні йде „чистка" комністичної партії. Тисячами викидають із партії саме Українців. Визначніших комуністів арештують і винищують.

Косіор тільки в одній промові з 26. листопада наводить більше десятка відомих імен українських комуністів, про яких знаємо, що вони або вже перейшли не зі своєї волі в інший світ, або чекають кривавої пімсти від недавніх російських „товаришів".

Косіор каже: „Партія оголосила український націоналізм як головну нині небезпеку на Україні. Головний вогонь треба скерувати нині проти українського націоналізму".

Хто це — „українські націоналісти"? Це насамперед — **комуністи української національности.**

Косіор проголошує: „Ворог, виявилося, був у середині партії, серед нас, а цей ворог, як відомо, на небезпечніший. Це були люди, як от **Волох, Яловий, Річицький, Авдієнко, Василь Сірко, Тур** та інші. Це вони були головною надією і підпорою закордонної інтервенції; це вони мали полегшити відновлення влади поміщиків і капіталістів на Україні".

Далі Косіор називає імена інших українських комуністів: Коссака, Яворського, Михайла Левицького, Максимовича, Біленького, Солодуба, про яких каже, що вони „діяли за гроші польських поміщиків та капіталістів і німецьких фашистів".

Але московським диктаторам не досить крови українських комуністів. Москва хоче ще іншої насолоди: через муки й знущання над заарештованими добитися від них „засуду" самих себе, заплямування себе перед цілим світом як агентів Гітлера та всяких закордонних капіталістів і фашистів.

Всі памятають процес проти „Спілки Визволення України", що відбувся в березні-квітні 1930 року в Харкові. Московським катам удалося тоді тортурами примусити невинних людей „признаватися" до того, чого вони не робили і не могли робити. Тоді московська „Чека" зломила волю Чехівського, Єфремова і десятка інших українських учених. Тепер під диктат специялістів московського катівського ремесла мусять „свідчити" проти себе **Українці-комуністи.** Косіор, з виглядом побідника, вже подає такі „свідчення": Наприклад комуніст-Українець **Вікул** заявив перед московськими слідчими: „Починаючи від 1927 року, орґанізація (так званий „національний бльок") провадила роботу, спрямовану до підготування збройного повстання та інтервенції проти диктатури пролетаріяту на радянській Україні... Політичний центр орґанізації, на чолі якого стояв **Грушевський**, договорився про спільні дії, спрямовані до повалення радянської влади, з російськими кадетськими колами (кадети —російська ліберально-буржуазна партія. — Ред.), з російськими есерами, з грузинськими меншевиками та з білоруськими націоналістами".

Миайло **Лозинський**, перед своїм відїздом на Україну професор українського університету в Празі, нібито заявив „с у д д я м": „Національний бльок готував збройне повстання, як сиґнал до інтервенції".

Подібні „свідчення" зложили перед чекістами українські комуністи **Букшований** (колишній командант Українських Січових Стрільців) **Козоріз**, український есер **Пирхавка** й інші. Всі вони „визнають", що хотіли інтервенції всіх держав світа на Україну „для відірвання України від СССР",

Москва готує новий потворний процес проти українських комуністів. Цей процес має „доказати" світови і зосібна тим державам, що тепер шукають приязні пана Сталіна, що, мовляв, цілий український рух — це „інтриґа Гітлера".

Не зменшуймо і не легковажмо цієї небезпеки!

Але, з другого боку, цей процес-розправа над українськими комуністами покаже цілому світови, що Москва **не має на кого спертися на Україні**, і що тільки сила баґнетів може тримати московську владу на Україні. А відомо, що на самих баґнетах ніяка влада не може довго держатися. Історія всіх народів показує багато прикладів катастрофи тиранських режімів, що покладалися на саму фізичну силу.

(Кінець).

ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ В АМЕРИЦІ

(Реферат д-ра Володимира Галана, виголошений на Шестім Конґресі "Обеднання").

Від хвилі створення суспільних орґанізмів держав не було в історії людства одної держави, яка не завдячувала би свого існування військовій силі народу.

І нема виглядів на кращу зміну, коли зважимо, що й тепер основою обезпеки державних народів не є міжнародні договори, але сильна армія і фльота.

І так по світовій війні, яка велася в імя побіди демократії, самовизначення народів, ба навіть в імя закінчення всяких майбутніх воєн, бачимо дивну історію. Америка, яка до війни мала лише маленьку армію, сьогодні в перших днях мобілізації може виставити шість полевих армій в силі 154 тисяч старшин і трох мілїонів стрільців.

Франція з 45-міліоновим населенням має готову сімміліонову вишколену армію, пять тисяч воєнних літаків, могутню фльоту і ввесь західній фронт напроти Німеччини обезпечений цілим ланцюхом підземних укріплень, які вважають чудом 20-го століття. Тесаме бачимо в Анґлії, Італії, Польщі, Японії і в інших державах.

З цих примірів стане очевидним, що коли державні народи бачать забезпечення свого життя в збройній силі, то і в своїх зносинах з іншими народами, або в т. з. міжнародній політиці, вони шукатимуть своїх союзників там, де існує реальна військова сила. Іншими словами: міжнароднє значіння народу є в прямій залежности від його військової орґанізації, яка в дальшому тягу залежить від культурного і господарського розвою народу.

Це підтверджує найкраще історія нашого народу за останніх 20 літ. Протягом повних трох літ світової війни, ми, Українці, не мали ніякого впливу на її хід і ніхто нами не цікавився. Щойно з хвилею розвалу Росії, коли почалась орґанізація нашої армії, зацікавились нами, як майбутніми союзниками, інші народи, а в першу чергу Франція, Анґлія й Німеччина.

Якіж були наші військові сили під ту пору?

На військовому зїзді в Київі були заступлені приблизно два міліони українських вояків, з ріжних частин російської армії. Можна сміло сказати, що других два мілони Українців російської армії не були репрезентовані на зїзді, чи то з меншої національної свідомости, чи через розпорошення по ріжних частинах. Значиться, на Великій Україні ми зачали будову своєї державі зорґанізованою силою чотирох міліонів людей. В австрійській армії було з кінцем світової війни не менше як 250 тисяч Українців з Галичини і Буковини. З цього приблизно сто тисяч на італійському фронті, інші в Сербії, Румунії та дуже небагато на Україні. Разом з кінцем світової війни ми мали чотири і чверть міліона військово вишколених людей. Для їх узброєння були на території України величанські склади зброї й уніформів. Здавалося — величезна сила. Та сила армії не залежить від числа стрільців, але від числа і вишколення старшин.

Якіж були наші старшинські кадри?

В австрійській армії з початком світової війни на 250 тисяч стрільців було не більше як 400 старшин; з них лиш один з укінченою школою ґенерального штабу! При кінці світової війни число молодших старшин зросло до двох тисяч.

В російській армії було багато старшин т. з. Малоросів, одначе національно свідомих не було більше як 4,000!

І ось в історії нашої визвольної боротьби незвичайно цікава подія. Коли в липні 1919 р. Галицька Армія перейшла на Велику Україну, то — за даними ґен. Капустянського — наші військові сили були ось які: Галицька Армія 49,795 людей, 158 гармат і 546 скорострілів. Дієва армія (Великої України) приблизно: 35,000 людей, 177 гармат, 533 скорострили, 9 панцирних поїздів та деякі інші формації. Загально було при війську біля 85 тисяч людей та 15 тисяч повстанців, або з чотирох і чверть мілона жовнірів осталося при армії лише стільки вояків, скільки було свідомих старшин!

Та і в тих уже зорґанізованих частинах брак старшин був застрашаючий, як я згадував про це в моїй статті „Чи треба нам військового вишколу в Америці".

Такий був стан у 1919 р. А тепер погляньмо на теперішність.

Замісць двох окупантів, маємо тепер чотирох, бо наші землі поділено тепер між чотири держави, звязані між собою воєнними договорами.

Їх теперішні військові сили такі:

Росія має правильної армії 848,000; на випадок війни 19,000,000.

Польща має правильної армії 337,000; на випадок війни 3,500,000.

Румунія має правильної армії 244,000; на випадок війни 2,000,000.

Чехословакія має правильної армії 138,000; на випадок війни 1,500,000.

Разом мають правильної армії 1,567,000; на випадок війни 25,000,000.

Це значить, що теперішні окупанти українських земель мають тепер вдвоє більшу армію, ніж її мали окупанти перед світовою війною.

Взявши під увагу, що у всіх тих краях є примусова військова служба, то відносно числа українського населення в цих державах ми повинні мати таке число вишколених вояків:

Росія має населення 165,000,000; Українців 34,000,000; відсоток Українців 21%; число Українців в армії підчас мира 169,000; число Українців в армії підчас війни 3,800,000.

Польща має населення 32,000,000; Українців 7,000,000; відсоток Українців 20%; число Українців в армії підчас мира 70,770; число Українців в армії підчас війни 735,000.

Румунія має населення 18,000,000; Українців 1,160,000; відсоток Українців 5½%; число Українців в армії підчас мира 13,420; число Українців в армії підчас війни 110,000.

Чехословаччина має населення 14,500,000; Українців 550,000; відсоток Українців 3½%; число Українців в армії підчас мира 5,000; число Українців в армії підчас війни 53,000.

Разом мають населення 229,500,000; Українців 42,710,000; число Українців в армії підчас мира 258,790; число Українців в армії підчас війни 4,698,000.

Це є те число, яке ми мали в 1918 р.

За обчисленнями ґен. Петрова, приблизно 7 міліонів нашої молоді надається до військової служби.

Та сила армії, як я попередно зазначив, не залежить від числа вояків, але від числа старшин. І я боюся, що воно під тим оглядом теж не змінилось від 1914 р.

Таке діється в старому краю. А які відносини на іміґрації?

В часі світової війни було в американській армії 30,000 Українців і мабуть 10 старшин. Точно такий відсоток, як у старому краю. Чи диво, що й наша американська іміґрація відограла танусаму ролю у світовій війні, як і старий край, а саме ролю гарматного мяса?! І по війні обставини не змінились. Бо тепер ми повинні мати в американській армії поверх 2,000 старшин та 30,000 стрільців і моряків.

А якою відмінною булаб історія нашого народу, колиб у часі світової війни цих 30,000 наших хлопців були зорґанізували свій леґіон на взір інших народів!

Та коли можна оправдати наші недомагання зперед двацятьох літ, то тепер цього оправдання знайти не можна.

Ґен. американської армії, Emory Upton, каже таке:

A general does not so much regard the causes of war; his duty is to be familiar with military history and know the details and principles upon which successful war is conducted. The statesman, on the contrary, should study peace and the causes which tend to preserve or destroy it. History will teach him that peace ends in war and war again ends in peace. If the causes which terminate peace and produce war can not be removed and if the legislator does not recognize and know how to create a powerful army, he ceases to be a statesman.

Отсе у великій мірі відноситься до нас всіх, а зокрема до поодиноких наших політичних партій, які ще досі не зрозуміли як слід значіння військової сили.

Destiny is not a matter of change; it is a matter of choice — каже здорова життєва фільософія. І нашим завданням буде не здаватись на волю судьби, але самим вибрати свій шлях. А цей шлях — це підготовка нашої молоді, щоби вона вміла сповнити свій обовязок супроти Злучених Держав та в слушну хвилю дати поміч братам у старому краю.

Цю працю почали вже вести спільно три орґанізації, а це Стрілецька Громада, ОДВУ та Чорноморська Січ. А конґрес Обеднання хай це одобрить.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Бесарабової, від. 47, повідомляє всіх своїх члениць, що річні збори відбудуться 9-го січня о 6-тій годині ввечір в гали де звичайно. Проситься усіх члениць явитися, бо буде справоздання за цілий рік і вибір уряду на 1934 рік. Не явившась членицю буде карана після ухвали. — А. Малицька, предс.; А. Мушаста, кас.; П. Паращак, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано уряд на 1934 рік як слідує: М. Думанський, предс.; О. Петришин, заст.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.; Петро Черкас, М. Шевців і Леон Паславський, контр. комісія; Анна Шевців, опікунка хорих для женщин; О. Петришин, опікун хорих для мужчин. Мітінґи будуть відбуватись в українській гали в першу неділю по першім. Адреса секретаря: 331 Секонд Стр. — М. Думанський, предс.; Й. Паславський, кас.; П. Стадник, секр.

Ґі де Мопасан.

ВІЙНА.

Коли згадаю слово „війна", проймає мене такий жах, начеб мені говорив хто про страхіття давно минуле, про чари, інквізицію, про сором, або неприродні явища.

Ті жовнярики, що он там біжать, призначені на смерть, як череда овець, що їх дорогою гонить різник. Ідуть, щоби впасти серед поля, із головою, розпанаханою шаблею або грудьми, прошитими кулею. Це загалом молоді люди, що могли би працювати, творити, бути пожиточними.

Батьки їх старі, вбогі. Матері, що любили їх двацять літ так гаряче, як лише матері вміють любити, довідаються за пів року, а може за рік, що їх сина, дорослу їх дитину, виховану в такій любові, вкинули в яму наче собаку, та передтим іще його подіравили кулями, потратували, виваляли, розшарпали кінськими копитами.

Чому мамі вбили її доброго сина, її одиноку надію, одинокі гордощі, її життя? Вона того не знає.

Війна... Битися. Душити. Сікти ближніх. Сьогодні, в наших часах, в нашій цивілізації, з розмахом знання та фільософії, коли думаємо, що доростаємо людського ґенія, сьогодні маємо школи, де вчать убивати, вбивати на велику віддаль і за одним махом багато людей вбивати без суду, нещасників, невідомих людей, які мають дома свої родини. Та найдивніше, що нарід не повстане проти влади, що вся людська суспільність не збунтується на слово: війна.

Жиємо все ще під враженням старих, огидливих звичаїв, злочинних забобонів і здичілих думок наших варварських предків, тому, що ми звірі й станемось ними. Також у них бере верх інстинкт і ніщо не зміняється. Здібний воївник, ґеніяльний р і з н и к Мольтке, сказав колись до мирових делеґатів: „Війна то святе боже уладження, то один із найсвятіших законів світа. Вдержує серед людей всі великі та шляхотні почування, передовсім честь, безкорисність, відвагу, та не допускає, щоби вони попали в огидливий матеріялізм".

Отже збиратися стадами, маширувати по 400 тисяч людей днем і нічю без відпочинку, не думати про ніщо, не вчитися нічого, не бути для нікого пожиточним, гнити в бруді, лежати в болоті, жити наче худобина в вічному отупінні, грабити міста, підпалювати села, пускати з торбами людей, кидатися на себе взаімно, творити озера людської крови, купи посіканого людського мяса на заболоченій землі, купи трупів, мати закровавлені, поранені руки та ноги, розтрісканий мозок без хісна для когонебудь і загинути десь у якійсь далекій закутині, тоді, як ваші батьки, ваші діти вмирають із голоду — це те, що зветься не впасти в огидливий матеріялізм.

Ми бачили війну, бачили людей, перемінених у звірів, бішених, що вбивали лише з розкоші, з поспіхом, із гордощами. Ми бачили, як вбивали псів, привязаних при дверцятах буд, лише на те, щоби випробувати нові револьвери; ми бачили, як стріляли корови, що спочивали собі в полі, без якоїнебудь причини, лише для забавки, на сміх.

Вдертися до чужої країни, вдушити чоловіка, що боронить своєї хати, підпалювати господарство нещасників, що не мають навіть на хліб, розбивати майно, красти, випивати пиво по коршмах, насилувати жінки, подиблені серед вулиці, запалити міліони франків у попіл і оставити за собою лише нужду й недуги.

Це те, що зветься не попадати в огидливий матеріялізм.

Ах, так, тому, що так влади виконують право смерти над народами, не дивота, коли часом ті народи виконують право смерти над владами.

Іван Турґенев.

БЛИЗНЮКИ.

Я бачив як сварилися два близнюки. Наче дві каплі води подібні були до себе всім: рисами лиця, виразом, барвою волосся, зростом, укладом тіла, а один одного ненавидів — щось страшного.

Оба вони однаково викривлювалися з люти. Однаково палали гнівом, наближені до себе, дивно до себе похожі лиця. Однаково палали та лютилися подібні до себе очі. Ті самі войовничі слова, вимовлені однаковим голосом, добувалися з однако викривлених уст.

Я не видержав, узяв одного за руку, підвів до зеркала та сказав:

—Сварися вже краще тут, перед зеркалом... Воно не зробить тобі ніякої ріжниці... а для мене не буде вже таке прикре.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Свято Героїв.

Заходом Організації Державного Відродження України, ч. 9., відсвятковано тут дня 17 грудня Свято Українських Героїв-Революціонерів.

В неділю перед шестою годиною вечером вирушили члени ОДВУ двійками з У. Н. Дому до української греко-католицької церкви на панахиду по поляглих борцях. Кождий член одержав жалібну стяжку, яка звисала по лівій стороні грудей, на знак жалоби. Члени ввійшли до церкви рядом і кождий зложив жертву на світло по поляглих героях.

Точно в годині 6-тій вечером о. М. Кузів відправив панахиду. До панахиди співав хор під проводом місцевого дякоучителя Й. Заяця. По панахиді о. М. Кузів виголосив проповідь. „Чи може бути більша жертва", — говорив священик, — як віддати власне життя? Герої Волі віддали його нашому народови. Вони виреклись сучасного життя, і пішли показати дорогу нашому народови до волі, до свободи. Тому героям належиться честь і пошана. Доки ми живемо, доти героїв ідея житиме між нами, а їх заповіт має повести наш нарід вибороти власну самостійну соборну Українську Державу".

Вечером в У. Н. Домі відбувся концерт і вечера. В просторій салі перед сценою виднів образ наших героїв, удекорований вінцем і жалібною лентою. Кругом образа світилось електричне світло синьожовте. На столі перед образом героїв стояв стіл, застелений чорним обрусом, на столі два кріси й дві шаблюки, а по боках американський і ураїнський прапор.

Учасники зі всіх місцевих українських установ забрали місця. На салі настав поважний настрій. Кождий глядів на образ молоденьких героїв а думки летіли ген на українські землі, де спочивають тлінні останки героїв.

Програму свята почав молитвою о. М. Кузів, потім присутні зложили поклін борцям повстанням з місць. Хор під проводом дякоучителя Й. Заяця відспівав „Ви жертвою в бою".

Голова ОДВУ, М. Даньків, представив присутним ціль свята і передав провід тостмастрови свята, о. М. Кузіву. При вечері о. М. Кузів привитав присутніх християнськими словами, а крім цього заявив, що дуже радіє, що в громаді є свідомі одиниці, які працюють для справи наших героїв. Опісля хор відспівав „Слава Україні".

І почалась скромна, але щира вечера. По сім, несподівано для присутніх, відспівала „Згадку" панна Катерина Бура, знана зі своїх здібностей як солістка. Акомпаніювала їй на пяні панна Ольга Шпур. Пісня „Згадка" й „Де Дніпро наш" так зачарували присутніх, що оплескам не було кінця.

Головний реферат свята виголосив голова У. Н. Дому, п. І. Пігуляк, який змалював наше змагання до волі і значіння підготовки до зриву у бій з ворогами.

Орхестра під проводом студента Петра Димбіцького відограла дуже вміло вязанку українських пісень.

Г. Туркевич представив присутним положення УВО і ОУН та їх значіння в будучности, і попросив добровільних жертв. Збірка принесла $43.34.

Панна Ґіба віддеклямувала „Клич боєвиків" дуже зворушаючо.

Хор відспівав „Їхав стрілець", „Гей у лузі", „За Україну", та „Ой, поїхав". Завдяки старанням місцевого дякоучителя Й. Заяця хор дуже гарно вивязався зі своєї задачі. Два місяці тому хор майже не істнував. Нині він виступив на сцену в силі 50 співаків і віддав пошану героям, чим міг. За це не було кінця оплескам.

Кінцеве слово забрав п. І. Пігуляк. Зложив подяку всім присутним за участь та всім тим, що причинилися до величавого свята героїв.

Свято закінчено національним гимном „Ще не вмерла Україна".

По закінченню свята хор засів до вечері. Дякоучитель Й. Заяць забрав відповідне слово до своїх співаків. Пояснив окремо ціль свята героїв, завізвав хористів до ще більшої праці для слави нашого народа, щоби в короткому часі мав змогу виступити на радіо з українською піснею.

Вечеру влаштували члени своїм коштом. Кождий член ОДВУ причинився, чим міг, добровільно, і як на таке велике число, бо поверх двіста осіб засіло до вечері, то члени вивязались добре, бо хочуть цілим серцем і душею помогти нашим борцям продовжувати дальшу боротьбу з ворогами аж до повного визволення з неволі. Членкиці Сестрицтва, з Жіночої Української Громади, з Товариств і Клюбів причинилися своєю працею при приняттю гостей.

Гавриїл Туркевич,
секретар свята.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Нова славянська організація і бенкет.

В стейті Пенсилвенія повстала нова організація Славян, що називається А. Р. У. С. („Американська Русько-Українська Сосайда").

Ця нова організація, „Арус", є для нас настільки цікавою, що одним з її основників є п. Іван Е. Малина, посол стейтової леґіслятури з міста Филаделфії. Посол Малина походить з молоді української ґенерації. Визнає себе всюди Українцем.

Дня 16 листопада відбувся перший бенкет у першорядним готелю в місті Гарісбурґ, Па.

Вечером відбулися англійською мовою наради на яких принято пропозиції й внесок віносно дальшої праці „Аруса".

По нарадах засіли коло 200 репрезентантів до вечері. Між ними гарне число професіоналістів, адвокатів, бизнесменів, фахових робітників і т. п.

На ґалерії приґравала гарна „Українська Банда" під проводом п. Теодора Любіса з міста Шамокін, Па.

Капеля відіграла кільканацять ріжних українських пісень. Музиканти походять майже всі з молодої ґенерації і називають себе „руснацькою нацією". Однак банда має українське імя, бо її зорґанізував адвокат Володимир Й. Ґлова, свідомий Українець і член У. Н. Союза.

Коло години 10 в ночі прийшов на салю ґубернатор Ґифорд Пиншо в супроводі тостмайстра, п. Івана Сквіра.

Присутні повитали прибувшого гостя повстанням з місць і довготреваючими оплесками.

Ґовернор висказав у короткій промові свої симпатії для Славян. І заявив, що задля браку часу мусить вертатись до роботи.

Опісля наступили дальші промови ріжних бесідників. Один говорив теж по польськи.

Найдовшу промову виголосив п. Юрій І. Пуґак з міста Гейзелтон, Па., предсідник „Аруса". Він говорив, що походить з роду руснацького і ходив до мадярської ґімназії. Однак він не дав себе змадяризувати та залишився добрим руснацьким Славянином.

Майже цілий зміст промови п. Пугака обертався біля славянофільства. І згадував про ріжних Славян, вимінюючи їх по національности, як: Чехів, Словаків, Руснаків, Сербів, Хорватів, Словінців, Болгарів, Русских і Поляків.

Найбільше говорив про польських Славян, вихвалюючи Косцюшка і Пуласького. Про те, що ті Славяни роблять з іншими Славянами, як от у Галичині, не згадував.

Замітне те, що бесіда п. Пугака відносилася до таких Славян, що їх майже не було на бенкеті, себто до русских і Поляків. Майже третина присутних це були „Руснаки", а далі було кільканацять Українців та Словаків і всього кілька Поляків, що слухали бесідника.

Для нас, Українців, було дуже інтересним те, що п. Пугак нічого не згадав про українських Славян, себто по Росіянах другий найбільший славянський нарід.

Теодор Федусь.

ЧИ МОЖНА З МІШАНИНИ ЗНОВУ СТВОРИТИ ЧИСТУ ПІВНІЧНУ РАСУ?

(УП) Всі культурні народи Заходу складаються, чи краще повстали з мішанини ріжних рас, що жиють побіч себе. Це помішання виказує ріжний відсоток. Також і німецька нація складається з мішанини ріжних рас білої групи: нордійської, динарської, остійської, вестійської і салійської. Одначе основу крови творить у кождому Німцеви нордійська кров. Нордійська кров у процентах виносить у німецькому народі 55 до 60%. В північних Німців виносить вона 65 до 70%, а в полудневих 45 до 50%. Домішка динарської раси виносить пересічно 15%, в північних Німців коло 5%, а в полудневих до 20%. Східньобалтійська домішка виносить коло 8%, себто в західних Німців 3 до 4%, а в східних коло 15%. Остійська домішка виносить коло 15% (на півночі 13 до 14%, а на полудні до 20%). Домішка вестійської раси виносить найбільше коло 2%. Крім того є ще в німецькім народі й домішка азійської крови, що виносить коло 2% (монґолоїди), а в східних Німців аж 4%.

Треба ще сказати, що в північній Німеччині є ще коло 6 до 8% мешканців чистої нордійської раси. Остійська і динарська раса в чистому виді виносять не більше як 2%, а східньо-балтійська 1%.

З того видно, що раси в Европі так уже перемішалися, що нині вже трудно знайти чоловіка чистої раси. Німці, хоч і бльондини, що мають тверде волосся, мають у собі остійську і хідньо-балтійську кров. Німці, що мають дещо червоні лиця, є остійської раси з малою домішкою нордійської раси. Німцям не залежить на тому, скільки вони мають у себе кругло чи довгоголових людей, що походять з одної чи другої раси. Їм залежить на тому, щоб у німецькій нації була душа нордійської раси. Й тут саме наближається головне питання. Чи можливо є так зробити, щоб у кождому Німцеви плила переважно нордійська кров і він мав нордійську душу. Це питання можна розвязати в двох напрямках, або по законах природи, себто виховання чистої раси з залишившихся ще чистокровних Німців або через самовиховання вже змішаних типів так, щоб у них приходила до переваги нордійська кров, а дальше, щоб це самовиховання мало вплив і на зовнішній вигляд тіла.

При крижуванню ріжних пород кріликів дістаємо новий рід кріликів уже в третьому поколінню. Розроджуються вони в певній пропорції, себто при кождому породі приходить все однакова скількість кріликів одної і другої раси. Колиб ми пустили цю нову расу на волю, щоб вона розмножувалась природно і не мішалася з іншими расами, то та пропорція буде задержана. Коли помішаємо три раси, то пропорція буде задержана в трох видах на протязі довгих генерацій. З мішанців з ріжними властивостями вийдуть знову ріжні типи. Число типів не дасться точно устійнити.

Те саме маємо ми в Европі. Маємо ріжні типи, але у всьому переважають типи нордійські. За певними законами є можливо довести до вироджування певних властивостей у людей і в той спосіб довести до плекання нордійського типу. Це можна зробити лише через самовиховання людини, в часі якого вона себе примушує здушити в собі властивости інших рас, а видвигнути на верх лише властивости нордійської раси. При цьому дальше треба вважати, щоб такі типи не мішалися з іншими типами ненордійської раси, а лище з типами чистої нордійської раси.

Такими питаннями займаються тепер Німці і стараються підійти до їх розвязки з наукового й практичного боку. Науково й теоретично це можлива річ, щоб з мішанини рас викохати нову чисту людську расу. За цим промовляють досвіди зроблені вченими з кріликами й іншими звірятами. Одначе чи те саме можна буде зробити з людьми вільної волі, це трудно сказати. До цього треба надто великої здисціплінованости цілого народу. А це знову в свою чергу викликає упослідження одних, а винищування других на довшу мету.

МОРОЗИ В ДАВНИНУ.

В 763-тому році на Україні лютувала така гостра зима, що лід грубий на півтретя стопи покрив плесо Чорного моря на віддаль сто метрів від побережа. Тогож року замерз був і Дарданельський пролив. У 1081 р. замерзла в Італії прудка ріка По. В 1323. році лід покрив Середземне та Балтійське море на шість тижнів. Хто хотів, міг їхати саньми з Любеки до Копенгаґену. В 1408. році вовки перейшли ледом з Норвеґії до Данії. Тогож року північно-східне побереже Европи було вкрите такою масою замерзлої риби, що люди з весною мусіли покидати деякі оселі на довший час, бо був страшний смрід. 31 грудня 1434 р., настали в Парижі люті морози, що тревали чверть року. В Голяндії тоді були морози ще в квітні, ріки були вкриті ледом. Ще 24 червня сиділи жінки в церкві з посудинами з жевріючим вуглям. Потепліло щойно 30 червня. Зате коротке літо принесло гарний урожай. В 1658 р. замерзло Балтійське море й Карло XII. переправив армію, 620,000 вояків, наче мостом. Та підчас переправи в деяких місцях лід заломився і кілька полків знайшло смерть у холодних хвилях. У 1709 році замерзло зовсім Адрійське море. В усій Европі лютував голод. У Парижі можна було тоді дістати лише вівсяний хліб. Північне море, так далеко був покрив лід, що кінця його годі було добачити навіть із найвищої надбережньої вежі. Зима 1813 року, що знищила Наполеонову армію, почалася 18 ступнями нижче зера. В 1829 році замерзло було зовсім Боденське озеро. В 1929 році, коли то в усій Европі лютувала гостра зима, біля Льореляй замерзла ріка Рен на всій ширині, а з Північного Ледяного моря не могли видістатися навіть великі воєнні кораблі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Замісць святочних желань — на Рідний Край.

Багато з нас називає себе патріотами. Багато буває між ними таких, що у хвилях напруження підносять своє патріотичне почуття до безмірних висот. Одначе коли напруження щезне, деякі з таких патріотів нераз навіть забувають за те, що вони є Українцями.

Далеко трудніше бути неголосним, а ревним українським патріотом, чи патріоткою. До таких належить пані Агафія Бундзяк з Ню Гейвен, Конн. Не було в Америці одної української патріотичної справи, якоїб вона фінансово не підтримала.

Одним з останніх примірів хай буде Світова Вистава в Шікаго. Тоді, коли витрачувано час на ріжні збори, ця тиха патріотка жертвувала $100 на Український Павільон, вказуючи тим, що треба робити, щоби не застидати чесного і славного імени „Україна".

Другим таким приміром цеї патріотки, це підтримка українських студентів у вищих школах в Европі. Неодин сеянський син завдячує їй закінчення своїх студій.

Третім приміром є її безкорисна підтримка визвольної акції, ріжних українських установ і визначних українських письменників.

Як кожного Різдва, так і тепер вона не забуває за тих, за котрих годі забути.

З нагоди цьогорічного Різдва Христового пані Агафія Бундзяк пересилає як різдвяний дарунок для української письменниці Ольги Кобилянської $10; для інвалідів $5; для політичних вязнів $5.

Жертви переслано до краю через Обєднання.

Скільки з нас підуть за її приміром?

Т. С.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

На боєву акцію.

При укр. прав. церкві переведено збірку на боєву акцію і зібрано $14.80, які переслано до краю через Обєднання.

Збіркою занялися: Іван Глосніцький, Михайло Патей, Марія Ковальська і Катерина Глосніцька.

Жертвували: Михайло Власенко $2; по $1: Г. Тимчій, Максим Власенко, С. Глосніцький, Іван Ковальський, Д. Прохович, Т. Ковальський, І. Найда; по 50 ц.: М. Стельмах, А. Костюк, М. Ковальська, П. Старжевський, С. Патей, А. Мурований, Н. Романюк; по 25 ц.: Худйович, В. Алесевич, П. Козак, В. Яцишин, В. Купер, Ю. Прохович, С. Мусій, С. Сахарнецький, а дрібними датками 30 центів.

Т. Ковальський.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

На річнім мітінгу Сестриництва Пречистої Діви Марії (долина міста) ухвалено висилувати $10 на інвалідів та вислати їх до краю через Обєднання.

Марія Баран, секретарка;
Марценя Добровольська, касієрка.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Відділ 11-тий ОДВУ переслав через Обєднання $115, а то $100 на боєву акцію, $10 на „Новий Шлях" у Канаді й $5 на „Розбудову Нації".

Гроші прийшли з підприємства й членських вкладок.

Замісць нарікати і критикувати, виволяймо наряд з неволі жертвенністю і посвятою. І стіймо при тих боєвих кличах, які голосить ОДВУ. А тої Новий Рік готов, як не принести, то принаймні приспішити визволення українського народу. А до того змагає ОДВУ, якої програма: нація понад партії, а Україна понад все.

За Уряд Відділу: **В. Доротій. Я. Гутак, М. Сітницький, В. Гельнер.**

БАЛТИМОР, МД.

На інвалідів.

Заходом Укр. Ам. Горожанського Клюбу дня 19-го листопада ц. р. відбулося в нашій місцевости свято Української Державности. Хоч наша громада мала числом, але сильна духом. В означений час явилось більше число місцевих і позамісцевих Українців. А то з Кортіс Бей та з Локост Пойнт.

Вступне слово виголосив п. Йосиф Семенків, старий український патріот, а потім хор відспівав американський гимн та низку стрілецьких і народних пісень, які переплітано деклямаціями шкільної молоді.

Головний реферат виголосив Дмитро Галичин, учасник визвольних змагань українського народу. Таку високо-обдуману промову балтиморська громада мала нагоду перший раз почути. Потім предсідник Українського Народного Дому, Петро Мармаш, візвав присутних до збірки на інвалідів.

Збірка принесла $18.75, яку переслано до краю через Обєднання.

Співом „Ще не вмерла Україна" закінчено цей святочний вечір.

Жертву зложили слідуючі: по $1: П. Мармаш, Й. Мармаш, П. Семенків, Й. Фаль, С. Кузик, Г. Шулька, Н. Н., Н. Шандровський, Й. Хіминк, Т. Колодницький, І. Любунець і п. Бакалюк. — Дрібними жертвами $6.75. — Разом $18.75.

І. С.

МІЛВОКІ, ВІС.

З Листопадового Свята на Рідний Край.

В суботу, дня 25-го листопада, відсвяткувала громада свято української державности. З тої нагоди присутні жертвували на допомогу інвалідам і на боєву акцію: К. Кудринський $2; по $1: В. Яремчук, Д. Борис, П. Стецик, Т. Варсук, І. Шеремета, Н. Брендзей, І. Олошанський, І. Пунько, В. Псюк, С. Ковтун, Й. Псюк, М. Адамчук, Й. Сенчишин; по 50 цнт.: А. Гатала, П. Магеровський, І. Сенчишин, В. Росс, Т. Черник, А. Ковтун, М. Патер, В. Колодрубець, Н. Петричка; по 25 цнт.: І. Пуньків, В. Голдман, К. Фута. — Разом зібрано $20.25 і призначено $10 на інвалідів, а $10.25 на боєву акцію. Гроші вислано до краю через Обєднання.

За Комітет Злучених Товариств:

Теодор Барсук.

ТОЛІДО, О.

З вечерка на інвалідів.

У неділю, дня 26. листопада, братство св. о. Николая влаштувало спільну вечерю, на котру запрошено американських гостей. В програму входили дитячі деклямації, скрипкові соля та українські танки. Переведенням програми занялись панна Марія Корнова, а поясненням для американських гостей значіння танків і деяких деклямацій занявся п. Михайло Чорний.

Видно, що українська гостина, танки та деклямації припали Американцям до вподоби, бо щиро дякували нам за запрошення. Пан Чарлз Гувер, заступник мейора міста, подякував громаді за гостину і сказав між іншим таке: „Я чував про українські танки, однак, не видячи їх, думав, що в них, як і в інших танках, нема нічого надзвичайного, та тепер, коли я їх бачу, то признаю, що це є штука, котру я подивляю. Я радий, щоб ви, Українці, були зорганізовані в одну сильну громаду і давали частіше між Американцями такі виступи та зазнакомлювали їх з українською культурою". Опісля зложила щиру подяку громаді панна Фелис, секретарка від У. W. С. А., і попросила, щоби на 13. лютого наша громада влаштувала в їхній організації вечерку з українськими стравами, танками, а по можности і з виробами українського народнього мистецтва.

При кінці забави завізвав присутних п. Б. Унисько до добровільних жертв на інвалідів у Рідним Краю.

Жертвували слідуючі: по $1: М. Корнова, М. Чорний, П. Юркевич, С. Гавриляк, А. Унисько, М. Космина; по 50 ц.: Н. Скотинський, М. Тимків, Г. Миськів, Б. Унисько, С. Завойський; по 25 ц.: Ф. Жуковець, П. Зьонкевич, Ю. Ліщук, М. Крохмальний, І. Кульматицький. — Дрібними датками 41 ц. — Разом зложено $10.16. — Гроші вислано на інвалідів через Обєднання.

М. Блясецький.

ГАРТФОРД, КОНН.

На визвольну акцію.

Вислано через Обєднання $7.56, як розмет за два місяці від 5 відділу ОДВУ. Гроші призначено на визвольну боротьбу.

За місцевий відділ:
М. Курдина, предсідник;
І. Саган, касієр;
П. Драпяк, секретар.

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну боротьбу.

Організації в Клівленді, О., не забувають за Українську Військову Організацію, бо вважають, що це є шлях, котрий веде нас до української самостійної держави.

Січ імени Д. Вітовського і Стрілецький Гуртук, ч. 8, вислали $10; Бр. св. Петра й Павла, від. 102 У. Н. Союза, вислало через Обєднання $5, разом $15 на визвольну боротьбу.

За Січ ім. Д. Вітовського:
І. Когут, секр.

За Бр. св. Петра і Павла:
Н. Висько, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Ів. Яремський.

ПО ЩАСТЯ.

Жив у селі бідний чоловік. Він ледви зводив кінці з кінцями. Жінка що дня зчиняла сварку через злидні, а діти завжди скиглили на запічку: „їсти... хочемо їсти".

Обридло бідному слухати все те й він постановив собі піти в світи та шукати щастя. Один і другий день минув йому в дорозі; розглядався навколо на поля, на гаї, на високі могили та ліси, а в селах на людські хати та на панські палати, але щастя, наче чорт проковтнув — не зявилось. Аж третього дня своєї мандрівки, саме над вечір наблизився бідний до зеленого кучерявого ліса, який був густий, великий і темний.

Смеркалось і між темними деревами ще більше потемніло-засутеніло.

Сів бідний під кущем відпочити, а може й переспати тут ніч, бо було це літньої пори. Сидить, відпочиває, коли це бачить: під гилястим старим дубом стоїть чоловік, а біля нього горять гроші та все червінці, ах за очі хапає їх виліск. Чоловік перегортає їх лопатою мабуть на те, щоби добре на вогні перечистились, та все посміхається.

Подумав собі бідний: „Куди-ж маю ще йти? Якого маю шукати собі ще щастя, коли ось і воно?" Сидить він під кущем і пильно зорить очима за грішми та за чоловіком, що перегортає їх. Аж бачить: кинув чоловік свою роботу, поглянув навколо себе й пішов у хащі ліса. Зрадів бідний і прожогом побіг до грошей, аж захакався, але... чорт має в що набрати грошей.

„Овва! а штани навіщо?" — промовив за хвилину втішений і в одну мить уже був без штанів, тримаючи їх у руках за пасок. Ось він хутенько нагорнув грошей у штани, зашморгнув пасок і заховався за кущем.

Незабаром чоловік вернувся до старого дуба з ковенями на руках. Станув над рештою грошей і промовив до козенятя:

„Гукай, козенятко, та так, щоб мої гроші ввійшли в землю так глибоко, як далеко буде чути твій голос".

Скрикнуло козеня й зникли гроші в землі. Бачить бідний, що і його штани з грішми посунулися в землю. Схопив за пасок, не пускає з рук. Німецький був пасок, увірвавсь, і зістався бідний і без грошей і без штанів.

„Оттакої — промовив він задумано, — а то були нечисті, зачаровані гроші; тепер ніяково буде вертатись додому без штанів".

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(18)

Третя Жінка вела свого подруга з печери до загороди, де вона думала його держати як бранця. Вона чула, як босі ноги били об землю і як тяжкі палки стукали об мури загороди Першої Жінки, котру вона вбила. Вона не журилася, що станеться з дітьми Першої Жінки. Тільки громадський інтерес казав їй випустити їх на волю, щоби вони пошукали собі поживи, а їх робота, щоб не пропала для громади. Вона не думала їх годувати, бо вони чейже до неї не належали.

Але Третя Жінка ступала поволі. Її могучі пальці схопили сильно за волосся її подруга, як вона тягнула його до загороди. Відсунувши входову плиту, вона трутила його в середину, давши йому копняка, щоби його підігнати. Опісля вона засунула назад плиту та пішла поволі до недалекої загороди Першої Жінки. Вона зайшла на це подвіря саме в хвилі, як найстарша дівчина наступала на Тарзана.

Вмить усі поглянули на неї. Вона була одинокою жінкою, яку діти Першої Жінки бачили крім своєї матери, і тому вони відступилися назад зі страхом. Молодець, що стояв коло Тарзана, відступився теж поза плечі Тарзана. І самий Тарзан не дивувався, що вони так боялися. Третя Жінка була першою жінкою, яку Тарзан бачив на власні очі, відколи він віднискав притомність. З усіх дівчат найстарша ще найменше її боялась.

Вона тепер уже неначе призабула за Тарзана і стояла з вишкіреними зубами, дивлячися на наближаючуся Третю Жінку. Тарзан оглянув добре величезну жінку, що стояла далеко від нього. Вона досі ще Тарзана не бачила, бо, як Перша Жінка його вринесла, вона була тоді в лісі на полюванню. Вона не знала, що Перша Жінка мала в своїй загороді ще інших мужчин, крім свого потомства. Отсе була справді добич. Вона могла забрати його до своєї загороди.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".